

Mer veg og bane for hver krone

Mens regjeringen i Nasjonal transportplan 2013-2024 (NTP) presenterer en rekke nye tiltak for å få mer igjen for pengene i samferdselssektoren, har Høyre omfavnet en finansieringsmodell som vil gi stikk motsatt effekt.

I NTP presenterer regjeringen en ny finansieringsmodell for å sikre rasjonell gjennomføring av store veg- og baneprosjekter. Med denne modellen er det fremdriften i prosjektene som bestemmer bevilgningene, ikke omvendt. Økt

utbyggingstempo skal også sikres ved at tiltak langs en strekning i større grad skal gjennomføres under ett.

Bompengerevningen skal effektiviseres ved sammenslåing av selskaper og samordning av takst- og rabattsystemet. Samferdselsetatene får et effektivitetskrav på 10-15 prosent i tiårsperioden. I tillegg har vi en ambisjon om å halvere planleggingstiden.

Offentlig-Privat-Samarbeid

(OPS) er en finansieringsmodell som gjør veg- og jernbaneprosjekter vesentlig dyrere, fordi et OPS-selskap vil måtte låne den totale investeringskostnaden. Nedbetaling – med renter – må skje over statsbudsjettet og gjennom bompengerevning de neste 25 årene. Det gir en betydelig ekstraregning. Et eksempel: Sotrasambandet i Hordaland er et prosjekt til 7 milliarder kroner. Det ligger inne i første fireårsperiode i NTP. Høyre har i sin alternative transportplan foreslått å finansiere Sotrasambandet med OPS. Merkostnaden blir trolig 1,9 milliarder i økte rentekostnader. De pengene bør heller gå til andre etter lengtede prosjekter.

Høyre er for handlingsregelen, bompenger og OPS. Frp er imot handlingsregelen, OPS og bompenger. De 25 første milliardene en Frp/Høyre-regjering skaffer til sektoren vil Frp måtte bruke på å slette gammel bompengegjeld. Frp og Høyre mangler rett og slett penger til samferdsel. OPS er et mulig kompromiss som gir Erna Solberg og Siv Jensen mulighet til å starte opp nye, store prosjekter uten at det koster dem en krone de første årene. For oss andre er dette imidlertid en dårlig ide, fordi pengene må brukes på unødvendige OPS-renter, i stedet for på nye prosjekter.

Bygging: OPS gjør veibygging vesentlig dyrere, skriver samferdselsminister Marit Arnstad.

FOTO: COLOURBOX

Marit Arnstad
Samferdselsminister (Sp)

KLIMA

Det tar tid å varme opp en klode

1998 var et ekstremt varmt år på vår lille planet. De fleste år siden 1998 har det vært varmere på jorda enn noen gang siden målingene startet i 1850. Men, temperaturen har altså ikke steget mye de siste årene. Hvorfor ikke det, når vi mennesker har økt mengden karbondioksid i atmosfæren med 3 ppm pr år?

Meteorologisk institutt, Norsk senter for klimaforskning og Bjerknessenteret har forklart dette på følgende måte: «Fra temperaturmålinger og andre analyser vet vi at jordens temperatur ikke stiger jevnt, men at den har store mellomårslige variasjoner. De viktigste bidragene til mellomårslige variasjoner er store vulkanutbrudd (virker kjølede 1-2 år etter utbruddet), solflekkvariasjoner (påvirker jordens temperatur med rundt 0,1 grader og svinger med 11 års mellomrom) og variasjoner i havtemperaturen i Stillehavet (påvirker jordens temperatur med noen tidels grader og forekommer hvert tredje til syvende år). I motsetning til naturlige variasjoner,

EFFEKT

«De klimagassene vi sender ut i atmosfæren nå – de er det barna våre som får varmeeffekten av.

virker menneskeskapt drivhuseffekt alltid oppvarmende. Det er likevel en misforståelse at jordens temperatur skal stige uavbrutt så lenge atmosfærens innhold av CO₂ øker. Grunnen er at nettopbidraget fra menneskeskapt utslipp – for et enkeltstående år – er relativt beskjedent. Vi snakker om noen hundredels grader. Men over lengre tid, fra ti til tjue år, dominerer drivhuseffekten over naturlig variabilitet. Rekordåret 1998 var spesielt varmt, blant annet grunnet et meget varmt Stillehav. I dag virker blant annet et kaldt Stillehav og lav solflekaktivitet kjølede. Det er derfor ikke overraskende at jordens temperatur ikke har steget etter 1998. Likevel, 12 av de 13 varmeste årene siden globale målinger av lufttemperatur startet i 1850 er kommet de siste 13 år.»

Vi mennesker øker stadig våre utslipp av klimagasser. Når solinnstrålingen tar seg opp igjen og temperaturen i overflaten av Stillehavet øker, vil temperaturen på kloden fortsette å øke som før.

NRK og andre medier har de seneste dagene meldt at det nå er målt 400 ppm med karbondioksid i atmosfæren på Svalbard. Det som er normalt er 280 ppm karbondioksid, slik det har vært i tusenvis av år. Med vår forbrenning av olje, kull og gass har vi altså økt

denne til 400.

FNs klimapanel sier at 400 ppm karbondioksid vil gi mellom 1,5 og 2 graders global oppvarming. Hvorfor har vi da bare fått 0,8 graders oppvarming? For å si det litt enkelt, men riktig nok – så er det fordi det tar tid å varme opp en så stor sak som en klode. Professor Sigbjørn Grønås ved Bjerknessenteret for klimaforskning, sier at den økte mengden klimagasser som vi mennesker til nå har gitt i atmosfæren, gir en varmeeffekt tilsvarende 3 watt pr kvadratmeter. Våre utslipp av sot og andre partikler i atmosfæren virker kjølede – tilsvarende 1,4 watt pr kvadratmeter. Dermed er det netto et energioverskudd på 1,6 watt pr kvadratmeter. Det blir mange watt til sammen, men kloden er altså stor.

De 400 ppm karbondioksid som vi nå har vil gi minst 1,5 graders global oppvarming, men det tar ca 20 år. Sagt på en annen måte; de klimagassene vi sender ut i atmosfæren nå – de er det barna våre som får varme-effekten av – og de dramatiske konsekvensene som følger av denne. 2 graders global oppvarming er maksimalt av hva natur og mennesker kan tåle.

Thomas Cottis
Støtter Klimavalg 2013

SPRÅK

Den siste sjømann?

I en proposisjon til Stortinget skriver Nærings- og handelsdepartementet at en tidsriktig lovgivning må bygge på kjønnsnøytral terminologi. Derfor er det nå vedtatt i Stortinget å bytte «sjømann» til «arbeidstaker».

Begrepet «sjømann» har lang historie, og i det moderne Norge vet alle som ferdes på havet at det finnes både menn og kvinner i yrkeslivet til sjøs.

Undertegnede har forståelse for at man søker å finne kjønnsnøytrale begreper i tilfeller hvor kjønnsbestemte betegnelser kan erstattes til noe bedre, og som allmennheten kjenner seg igjen i. Men når man skal skifte ut vel etablerte betegnelser med nye, så bør man ikke bestrebe seg på å finne opp kruttet på ny. Vi har allerede et godt innarbeid begrep som alternativ til «sjømann» som er kjønnsnøytralt, nemlig «sjøfolk».

Slik sett burde man heller endre «Sjømannsloven» til «Sjøfolkloven» eller «Loven for sjøfolk» i stedet for til «Sjøsarbeidstakerloven». Så får man heller fortsette å benytte begrepene «sjømann» og «sjøkvinner» når «sjøfolk» omtales i entall. Vi skal huske på at «sjøfolk» er ikke bare de som jobber på norske skip. Hva med de som har sitt virke på petroleumplattformen? Eller når betegnelsen er «båt» og «fartøy»?

Skjønner at her har formålet vært å finne en nøytral betegnelse som skal inkludere begge kjønn. Men ærlig talt, har ikke Næringskomiteen viktigere ting å bruke tid og ressurser på enn byråkratisk dill? I fall de ikke har det så står jammen utfordringene i kø.

Hva med begrepene nordmann, manntall, lekmann, mannskap, fylkesmann, sysselmann, lensmann, oppmann, formann og oppsynsmann som noen eksempler? I stedet for «formann» kan man bruke «leder», og man kan

sjølsagt endre mannsbegrepet til «kvinne» der det er kvinner i stillinger som fylkesmenn, selskapsmenn o.s.v. Nordmenn kan endres til «det norske folk», men her dukker den samme problemstillingen opp når disse skal omtales i entall.

«Mann» har i mange sammenhenger betydning «menneske», for eksempel i betegnelsen «menigmann». Hva med de mannlige ansatte «jordmødre»? Skal vi endre begrepet til «jordfar»?

Sjømannskirken, hva med den? Sjømannsforbundet, eller enkeltmannsforetak?

Det er innarbeidede begreper i terminologien som ved endringer kun vil være for endringens skyld, og vil ha lite eller ingenting å gjøre ved at menn og kvinner skal ha like vilkår i arbeidsliv og samfunn for øvrig.

Her bommer Næringskomiteen når det gjelder prioritering av tids og ressursbruk. Tid og ressurser som heller burde vært brukt til å videreutvikle de næringene vi allerede har etablert her til lands. Og ikke minst: tilrettelegge, å skape gode rammevilkår for nye næringene. Potensialet er stort for å videreutvikle, og å skape nye arbeidsplasser i hele landet, også i distriktene.

Kystpartiet har tro på at en fornuftig og miljøvennlig utnyttelse av naturrikdommene vil gi økt verdiskapning. Ved å ta kysten og distriktene i bruk, vil vi sikre retten til våre havområder, styrke vårt næringsliv, vårt miljø og vår kultur. Herunder vår språkkultur! Vi vil arbeide for at biologisk mangfold og økologisk balanse gir en bærekraftig utvikling og høsting.

Dette burde Næringskomiteen også være opptatt av, i stedet for å fokusere på byråkratisk viswas!

Bengt Stabrun Johansen
Partileder for Kystpartiet

DYREVERN

Toleranse for dyr

Det nærmer seg den perioden da bekymra måkeforeldre vil vokte over ungene sine med skinnangrep mot mennesker og dyr. Dessverre er det også tiden for klager fra folk.

Det bør ikke være vanskelig å akseptere måkenes naturlige beskyttelsesadferd. Den er helt nødvendig for at ungene skal ha en sjanse til å overleve, siden de forlater reiret lenge før de er flygedyktige. Dette er bagatellmessige ulemper i forhold til de store problemene som vår adferd påfører dyrene.

Overfiske skaper hungersnød og ungedød i sjøfuglers hekkkolonier, og er medvirkende årsak til måkenes forflytning til byer og innland. Miljøgifter forverrer situasjonen og fører til at fuglene mestrer

hungeren dårligere. Utallige dyr drepes i trafikken, i fuglennett over avfallsdeponier, av kraftlinjer, vindmøller, gassflammene på oljeplattformer, oljesøl, osv. Vi omgir oss med sammenhengende støy på land og sjø. Da må vi også tåle at fuglene gir lyd fra seg.

Vi håper det kan bli en sommer uten klagesaker på måker som bare prøver å berge ungene på vingene, og avisoverskrifter som feilaktig fremstiller engstelige måkeforeldre som «aggressive». Vi håper på større toleranse for alle dyrs naturlige adferd, næringsøk og omsorg for avkommet, og respekt for deres egenart.

Jenny Rolness
NOAH – for dyrs rettigheter